

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

О Д О Б Р А В А:

Министар
Драган ЈОЧИЋ

Предмет: СТРАТЕГИЈА
РАЗВОЈА СИСТЕМА ОБУКЕ И
ОБРАЗОВАЊА ЗА ПОТРЕБЕ ПОЛИЦИЈЕ

С А Г Л А С А Н:

Помоћник министра,
начелник Ресора финансија, кадрова,
заједничких и техничких послова,

Генерал-мајор Сузана Шулејић

Начелник Управе за стручно
образовање, оспособљавање,
усавршавање и науку,

Проф. др Крсто Липовац

САДРЖАЈ

1. УВОД	3
1.1. Приступна разматрања.....	3
1.2. Визија, мисија и вредности развоја система обуке и образовања.....	3
2. ПРОЈЕКТОВАЊЕ СИСТЕМА.....	4
2.1. Састав истраживачког тима.....	4
2.2. Циљеви пројектовања образовног система	4
2.3. Методологија конституисања система	4
2.4. Организационо пројектовање система.....	5
2.5. Мандат институција система.....	5
2.6. Организациона структура.....	5
2.7. Курикуларно пројектовање система.....	6
3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОЈЕКТОВАНИХ РЕШЕЊА	6
4. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ПРОМЕНЕ	7
5. РАЗВОЈНА ОГРАНИЧЕЊА.....	9
6. НАЧЕЛА НА КОЈИМА СЕ ТЕМЕЉЕ ПРОМЕНЕ	9
7. НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ РАД.....	11
8. НОРМАТИВНА РЕШЕЊА И СТАНДАРДИ	11
8.1. Нормативно уређење обуке и образовања	11
8.2. Стандарди за селекцију студената и полазника обуке	12
8.3 Стандарди за обуку и образовање.....	12
9. ПРОГРАМСКА РЕШЕЊА ОБУКЕ И ОБРАЗОВАЊА	12
10. ПРОЦЕНА ОПРАВДАНОСТИ И ИЗВОДЉИВОСТИ РЕФОРМИ	13
10.1.Процена оправданости реформе система обуке и образовања	13
10.2.Процена изводљивости реформе система обуке и образовања	13
10.3.Динамика реализације.....	15
Прилог 1; Уводне напомене у вези начина припреме стратегије	16
Прилог 2: Систем обуке и образовања за потребе полиције	18
Прилог 3: Смернице за израду програма основне и специјалистичке полицијске обуке	19

1. УВОД

1.1. Приступна разматрања

Осмишљавање концепта и стратегије промена је сложено, дуготрајно и научно засновано стварање темеља и стандарда који обезбеђују континуирани развој полицијског школства Србије и његову хармонизацију са школством Србије и европским полицијским и цивилним школством. Израда стратегије развоја полицијског школства Србије, заснива се на националној политици развоја Србије, начелима и документима о развоју образовања у Србији и Европи, европским трендовима развоја полицијског школства, традицији полицијског школства Србије, визији развоја

полицијског школства, затеченом стању у полицијском школству и процени постојећих и сагледивих ограничења. Користећи системски приступ, израђена је концепција на основу које се може спровести целовита реформа образовног система полиције, донети нова законска и подзаконска акта, увести савремени национални и међународни стандарди и начела о институционалном организовању и организовању едукације. Увођењем савремених стандарда биће омогућено рационалније институционално конституисање и управљање едукацијом, преко процене институционалне ефикасности, процене и праћења квалитета едукационог процеса, као и преко сталне компарације и уподобљавања са светским достигнућима у полицијском школству Европе и света и перманентног развоја система обуке и образовања за потребе МУП-а и других субјеката безбедности (система обуке и образовања).

1.2. Визија, мисија и вредности развоја система обуке и образовања

Визија развоја овог система је савремени, одржив систем обуке и образовања, у коме се обучавају и образују професионални припадници полиције током читавог радног века на основу знања највеће трансферне вредности. Систем се заснива на владавини права, у складу је са опште прихваћеним међународним стандардима. образовање кадрова за потребе полиције се заснива и уважава све универзитетске стандарде, отворено је и оријентисано према интерној и екстерној контроли и сталном развоју.

Мисија развоја система обуке и образовања је континуирано унапређивање полицијског професионализма кроз оспособљавање, образовање и перманентно обучавање полицијских службеника, других припадника Министарства унутрашњих послова, али и других субјеката безбедности (пореска полиција, правосудна управа, службе обезбеђења у јавним предузећима, привредним организацијама уколико постоји потреба, захтеви корисника и институционална матичност и компетентност). При томе се полази од чињенице да се неопходна знања, вештине и навике за обављање различитих полицијских послова и послова безбедности, не могу стећи у оквиру других образовних институција, без подршке МУП-а. Ефективна, демократска, оријентисана према грађанима полицијска служба, обезбеђује се кроз квалитетну обуку и образовање који се темеље на стандардима и сталним анализама, добро дефинисаним радним и образовним профилима, сталном развоју курикулума и доброј методици обуке и образовања.

У оквиру система обуке и образовања изграђују се и стално унапређују интегритет и капацитет институције МУП-а и појединаца – полицијских службеника, дају се одговарајући сертификати за успешно обављене све видове обуке, обавља се развојноистраживачка и научноистраживачка делатност за потребе Министарства, издавачко-библиотечка делатност итд.

Вредности на којима почива обука и образовање полиције су:

- усклађеност са савременим демократским вредностима;
- легалитет - пуно поштовање унутрашњег и међународног правног поретка;
- политичка неутралност;
- професионализам и непристрасност;
- научна заснованост;
- рационалност, уз највиши ниво правне и финансијске одговорности;
- релевантност и актуелност уз адекватне методе евалуације и самоевалуације;
- ефикасност и ефективност;
- учење и усавршавање током целе професионалне каријере;
- етичке вредности које се односе на рад полиције и наставно-научни рад;
- сарадња са грађанима, удружењима, владиним и невладиним организацијама и др;
- транспарентност у раду, отвореност и сарадња са цивилним друштвом;
- међународна сарадња.

Достизање наведених вредности ће обезбедити и усклађивање са европским и светским **стандардима** у области полиције и образовања који ће се стално преиспитивати и унапређивати.

2. ПРОЈЕКТОВАЊЕ СИСТЕМА

Израда пројеката по којима ће се конституисати систем треба да се заврши у 2006. години. Пројекти ће понудити знатно јевтинија и квалитетнија решења од садашњих. Она ће се реализовати у областима:

- институционалног организовања;
- едукације за потребе полиције;
- научноистраживачког рада;
- израде стандарда различитих врста;
- израде стратегија везаних за едукацију, науку, регрутовање и управљање каријером;
- израде методологије за евалуацију институционалне ефикасности;
- израде методологије за евалуацију едукативних и научних ефеката (систем контроле квалитета едукације полиције).

2.1. Састав истраживачког тима

Истраживачки тим треба да обухвати експерте са довољним научнонаставним искуством и компетентношћу, као и искуством у пројектовању. Посебно је значајно да у пројектовању учествују: научнонаставни радници из ВШУП, ПА и других образовних установа, експерти из МУП-а, истакнути научни радници са универзитета, експерти из иностранства, по препоруци ОЕБС-а, представници ОЕБС-а и Савета Европе.

2.2. Циљеви пројектовања образовног система

Најзначајнији глобални циљеви пројектовања су:

- дефинисање радних и образовних профила за потребе МУП-а;
- формирање усмереног, ефикасног, јефтиног и флексибилног полицијског система обуке и образовања у складу са европским системима;
- успостављање савремене организације система обуке и образовања;
- научно засновано курикуларно конституисање система обуке и образовања са оријентацијом на стицање знања и вештина највеће трансферне вредности;
- конституисање система управљања обуком, образовањем, науком, пословима, ресурсима и кадровима;
- образовање кадрова који ће моћи да подрже нове технологије полицијског рада;
- стварање новог вредносног система и проактивне професионалне културе код полазника и студената;
- увођење нове технологије едукације подржане образовним софтвером и софтвером за евалуацију квалитета едукације;
- редовно спровођење интерне и екстерне контроле и евалуације система.

У току рада биће дефинисани и парцијални циљеви пројектовања.

2.3. Методологија конституисања система

Конституисање система полицијског школства заснивало би се на научним методама, а посебно:

- феноменолошкој анализи послова и радних задатака;
- функционалној анализи послова и радних задатака;
- хипотетско-дедуктивним методама истраживања;
- методама моделовања (организација, пословни систем, процена ефикасности едукације, стандарди, SWOT анализа);
- методама математичке анализе;
- методама анализе садржаја наставне и научне грађе везане за стратегију развоја Србије и МУП-а;
- научним методама и поступцима процене поузданости и ваљаности индикатора за процену и праћење система обуке и образовања.

2.4. Организационо пројектовање система

Анализе тренутног стања указују да постоје значајне могућности унапређивања постојећег система обуке и образовања. Сва документа која се баве институционалном реформом у Европи и код нас, препоручују институционалну ефикасност, отвореност, повезаност, добру унутрашњу и спољашњу контролу. Резултати анализа постојећег стања и европски документи везани за институционалну реформу намећу потребу формирања функционално јединственог система обуке и образовања за потребе МУП-а.

При томе је најзначајније добро осмислити и успешно реализовати процес трансформације СШУП у центар за основну обуку полиције, процес пуне интеграције ВШУП и ПА у самосталну високошколску установу и изградњу система центара за обуку полиције, у складу са Законом о полицији и Законом о високом образовању.

2.5. Мандат институција система

Систем ће имати мандат да врши: обуку и образовање кадрова за потребе МУП-а и других субјеката безбедности (правосудне управе, пореске полиције, агенција, организација које се баве пословима обезбеђења), научноистраживачки рад у области криминалистике, безбедности и рада полиције, издавачко-библиотечку делатност и међународну сарадњу из свог делокруга.

2.6. Организациона структура

Систем обуке и образовања ће чинити: надлежна организациона јединица у седишту МУП-а¹, центар за основну обуку полиције², мрежа центара за обуку и самостална високошколска установа струковних и академских студија³.

Надлежна организациона јединица у седишту МУП-а ће пратити и развијати систем обуке и образовања, а посебно ће вршити контролу и координацију рада центара за обуку, односно координирати сарадњу МУП-а и високошколске установе.

Она ће бити надлежна и одговорна за: креирање генералне образовне политике, праћење, подршку и координацију обуке и образовања, међународну сарадњу, лиценцирање програма обуке, лиценцирање тренера, подршку у креирању и евалуацији студијских програма итд.

Основна полицијска обука одвијаће се у центрима за основну обуку полиције, који ће бити лоцирани у Сремској Каменици⁴ и на југу Србије⁵ (Враће, Ниш или друга локација) по посебним програмским садржајима.

Специјалистичка обука ће се одвијати на основном, напредном и вишем нивоу по посебно спремљеним програмским садржајима. Специјалистичку обуку ће похађати полазници који су завршили основну полицијску обуку, а спремају се да обављају послове полиције опште надлежности, саобраћајне, граничне, криминалистичке полиције, послове обезбеђења, жандармерије, специјалних јединица, полицијског менаџмента итд. Све врсте специјалистичке обуке ће се одвијати у центрима за обуку који ће бити лоцирани и пројектовани према посебном пројекту.

Усавршавање је посебан вид обуке, кроз који пролазе сви запослени полицајци, а реализује се путем посебних програмских садржаја целоживотног усавршавања.

За **основни ниво усавршавања** биће одговорни центри за обуку (усавршавање), односно центри при подручним полицијским управама и полицијским станицама.

Напредни и виши ниво (специјалистичка обука) усавршавања реализоваће центри за обуку, а поједине видове обуке реализоваће високошколска установа.

¹ Постојећа Управа за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку.

² Постојећа Средња школа унутрашњих послова.

³ Настаће интеграцијом ВШУП и ПА, а у свом саставу ће имати научноистраживачку јединицу.

⁴ На простору постојеће СШУП.

⁵ Овај центар ће се тек изградити.

Највиши ниво (VI, VII и виши степени сложености) усавршавања реализоваће високошколска установа.

Високошколска установа ће бити пројектована и успостављена на основу научно утемељеног метода, сагласно закону. На овој установи могу бити успостављени смерови, односно усмерења у складу са потребама криминалистичке полиције, униформисане полиције, безбедносно-информативне агенције, јавне управе, алтернативних учесника безбедности итд.

Високошколска установа ће бити успостављена и функционисаће у систему високог образовања, у складу са Законом о високом образовању, тако да испуни све услове за акредитацију и постане чланица универзитета. Научноистраживачки рад ће бити организован на високошколској установи, у складу са Законом о научноистраживачком раду. Посебним актима ће бити утврђени функционални односи ове установе и МУП-а.

2.7. Курикуларно пројектовање система

Курикуларно пројектовање система извршиће се на основу ове стратегије и у складу са потребама корисника.

3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОЈЕКТОВАНИХ РЕШЕЊА

Имплементација пројектованих решења одвијаће се по динамици датог у прилогу:

1.	Почетак основне полицијске обуке по новом наставном плану и програму у С. Каменици	01. септембар 2006. године
2.	Завршетак школовања последње генерације у СШУП	Август 2009. године
3.	Изградња центра за основну полицијску обуку на југу Србије	После успешног тестирања новог модела у С. Каменици и изградње инфраструктуре, а најдаље до јуна 2010. године
4.	Интеграција ВШУП и ПА у самосталну високошколску установу	01. октобар 2006. године
5.	Завршетак образовања по старом моделу у ВШУП	30. септембар 2010. године
6.	Завршетак образовања по старом моделу на ПА	30. септембар 2011. године
7.	Израда нових наставних планова и програма основне специјалистичке обуке за све линије рада	01. октобар 2007. године
8.	Изградња и успостављање рада мреже центара за обуку полиције	Почев од 2006. године

4. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ПРОМЕНЕ

При креирању ове Стратегије пошло се од следећих основа:

I

а) Садашње стање у полицијској обуци и образовању Србије.

Полицијско образовање у Србији одвија се у три независне и одвојене установе: СШУП, ВШУП и ПА. Средња школа унутрашњих послова у Сремској Каменици школује профил полицајца за обављање основних полицијских послова, тј. IV степена стручне спреме. Виша школа унутрашњих послова углавном школује будуће припаднике МУП-а са VI степеном стручне спреме и звањем правника. Полицијска академија школује будуће припаднике полиције са VII/1 степеном стручне спреме и звањем дипломирани официр полиције. Свака од ових установа има одвојене логистичке службе, посебан систем статусних права студената и ђака, сопствену истраживачку и издавачку делатност. СШУП и ВШУП организационо су у саставу МУП-а. ПА је формално правно ван МУП-а и ван Универзитета, мада школује кадрове искључиво за потребе МУП-а. Тренинг центар који обједињује центре за обуку организационо је у саставу МУП-у.

Курсеви за полицајце (основна обука), граничну полицију и жандармерију реализују се у центрима за обуку (Макиш, Клиса, Митрово Поље, Кула итд.).

Специјалистички курсеви и семинари (стручно усавршавање) за потребе МУП-а реализују се у ВШУП-у.

б) Тенденције промена у цивилном и полицијском образовању у Европи.

Европско образовање се реформише и усаглашава у складу са Болоњским процесом, а полицијско образовање се све више приближава и уважава овај процес. Са друге стране, на европском нивоу се тежи регионалном и глобалном усаглашавању и дефинисању стандарда полицијске обуке.

Светско и европско полицијско школство пролази кроз реформе и користи исте документе и стандарде као и цивилно, с тим што је полицијско школство, делом регулисано и посебним прописима, у складу са специфичностима полицијске професије, односно полицијске едукације. Уласком у нови миленијум у коме су интензивне друштвене и технолошке промене у свим доменима па и образовном, поново се намеће потреба реформе полицијског образовања у свету и Европи, а посебно у светлу промене улоге полиције у друштву. Наиме, полиција све више прихвата сервисну оријентацију, интензивира се сарадња полиције са заједницом, као и са другим субјектима безбедности. Све је потребнија социјална компетентност полицајца и ниво експертског знања како би могли успешно да обављају и најкомпликованије послове у измењеним друштвеним приликама. Уважавајући социјалне, друштвене и технолошке промене, полиције у свету почињу са реорганизацијом службе и реформама у образовном систему. У реформама образовног система преовлађује став да се полиција специјализује. Дакле, опредељење је да се образовање организује у складу са потребама одговарајућег радног профила, по смеровима – вишемодулски, користећи корпус одговарајућих наука. Вишемодулски приступ подразумева да се у оквиру одговарајућег смера изврши додатна специјализација за одређен број студената, коришћењем група изборних предмета, који обрађују још уже одговарајуће проблеме из појединих научних области и полицијских послова. Као одговор садашњем тренутку, опредељење у свету је да настава буде организована на нивоу самосталне високообразовне установе, која реализује наставне програме за потребе полиције. У реформи образовног полицијског система код нас, користиће се светска искуства и њихова опредељења према модерном полицијском образовању.

в) Правци реформе система образовања у Србији.

Правци реформе образовања у Србији дефинисани су Законом о високом образовању који је ступио на снагу 10. септембра 2005. године. Овим Законом су предвиђене струковне и академске студије, европски систем кредитних бодова, олакшавање размене студената и наставника, врсте високошколских установа, њихова обавезна акредитација по утврђеним критеријумима, стандардима, процедури и у датим роковима итд. Закон о високом

образовању, по први пут, третира оснивање и рад високошколских установа за остваривање студијских програма за потребе полицијског образовања и могућност њиховог учлањивања у универзитет⁶.

Све високошколске установе у Србији очекује евалуација квалитета наставних планова и програма, наставне технологије, кадрова, квалитета материјалне основе за реализацију наставе и акредитације, уз одређивање матичности високошколских институција. Све оне институције које не могу да прођу тестове квалитета неће се моћи акредитовати за даљи рад.

II

а) Извештаји ОЕБС-а и Савета Европе о полицијском школству Србије

ОЕБС и СЕ су анализирали стање у МУП-у и нашим образованим установама и дали јасне препоруке о правцима реформе.

б) Наставни планови и програми

Приликом креирања наставних планова и програма, по којима су се до сада реализовали обука и образовање, није примењена одговарајућа научна методологија, односно није прецизно дефинисан радни профил. Зато није било могуће квалитетно дефинисати ни образовне профиле.

в) Наставна технологија и обука наставника и тренера

До сада се највећи део обуке и образовања реализовао коришћењем традиционалних метода наставе и наставне технологије. Највећи део наставе је реализован методом "екс катедра", при чему се недовољно води рачуна о психолошким и другим карактеристикама студената и ђака, као и о дидактичким и методичким захтевима савремене наставе. Процеси праћења и евалуације наставе нису усаглашени са савременим стандардима.

До сада није успостављен савремени систем непрекидне обуке и развоја тренера и наставника у области методологије обуке и образовања, андрагогије и педагогије, мада овакав систем постоји у развијеним земљама Европе.

г) Систем праћења и развоја кадрова

У МУП-у није успостављен систем праћења и развоја кадрова. Могућност напредовања у каријери на основу завршених факултета који не обезбеђују довољну компетентност за обављање полицијског посла, дестимулише развој високошколских установа које реализују наменске програме за потребе МУП-а.

У систему обуке и образовања, такође, није успостављен квалитетан систем праћења и развоја кадрова, а посебно специфични критеријуми пријема, развоја и унапређивања наставног особља.

д) Просторни и други капацитети

Средња и Виша школа имају основни простор за едукацију као што су амфитеатри, учионице, сале, библиотеке, кабинети, интернат и други пратећи објекти. Међутим, за квалитетну

⁶ "... Самосталну високошколску установу могу основати Република, правно и физичко лице, у складу са законом.

Када је оснивач самосталне високошколске установе Република, одлуку о оснивању доноси Влада.

Високошколске установе за остваривање студијских програма за потребе полицијског образовања оснива Влада, у складу са условима утврђеним овим законом.

Високошколске установе из става 3. овог члана могу бити у саставу универзитета, у складу са посебним споразумом универзитета и Владе.

Споразумом универзитета, односно академије струковних студија, и Владе, на предлог министарства надлежног за унутрашње послове, може се установити посебан студијски програм за потребе полицијског образовања у оквиру одређеног универзитета, односно академије струковних студија.

Споразумом универзитета, односно академије струковних студија, и високошколске установе из става 3. овог члана може се, уз сагласност Владе, установити студијски програм за стицање заједничке дипломе.

Влада, на предлог министарства надлежног за унутрашње послове, ближе уређује услове и начин остваривања студијских програма из ст. 5. и 6. овог члана и положај наставника и студената, у погледу особености везаних за циљеве и природу полицијског образовања.

Управни надзор над радом високошколских установа из става 3. овог члана и остваривањем студијских програма из ст. 5. и 6. овог члана врши министарство надлежно за унутрашње послове. ... "

(Члан 40, Закон о високом образовању, Сл. гласник Р.С. број 76/05, од 2. септембра 2005.)

едукацију потребно је да ове институције имају и додатни простор, специфичне објекте и опрему. Потребно је набавити још савремене едукационе, мултимедијалне и друге опреме, савремене литературе и доградити постојеће или изградити нове објекте и лабораторије. Тако ће ови простори задовољити захтеве за савремену едукацију. Полицијска академија нема своје објекте, већ их изнајмљује. Није решено ни питање просторних капацитета и инфраструктуре центара за обуку полиције.

Свака од институција има своје библиотеке и издавачку делатност. Највећи број предмета у свакој институцији покривен је уџбеничком литературом сопствене продукције, што није рационално и целисходно решење.

ђ) Трошкови едукације

Описани систем обуке и образовања је скуп и нерационалан. Дуплирање сличних програма и пратеће издавачке делатности у Вишој школи унутрашњих послова и на Полицијској академији, неусаглашени програми истраживачког рада, три логистичке и административне службе, повећани трошкови одржавања и обезбеђења објеката, грејања и други режијски трошкови показују се све нерационалнијим и тешко одрживим.

5. РАЗВОЈНА ОГРАНИЧЕЊА

У пројектовању новог система обуке и образовања неопходно је имати у виду најзначајнија развојна ограничења:

- Непостојање система праћења и развоја кадрова (у функцији напредовања у служби) дестимулише припаднике МУП-а да похађају курсеве, семинаре или да завршавају посебне наставне програме за потребе МУП-а;
- Став о значају обуке и образовања за развој МУП-а није изграђен у довољној мери;
- Схватање вредности квалитетне обуке и одговорност старешина за ове процесе нису распрострањени, нити учвршћени;
- Нерешени имовински односи у вези објеката које користе центри за обуку;
- Непостојање одговарајуће инфраструктуре за центре за обуку и високошколску установу;
- Недостатак лиценцираних тренера, инструктора и ментора који ће бити носиоци обуке за потребе МУП-а;
- Недостатак новчаних и других средстава за изградњу капацитета за обуку и образовање;
- Недостатак материјалних и других средстава за интензивирање и унапређење обуке и образовања;
- Није системски решен начин вредновања стручњака из МУП-а за додатно ангажовање у обуци, што доводи у питање или умањује квалитет обуке у МУП-у;
- Недовољно интензивна међународна сарадња у области обуке и образовања.

За детаљније пројектовање система обуке и образовања неопходно је извршити квалитативну и квантитативну анализу постојећег стања и послова које ће полицајци (на свим нивоима) обављати у будућности. Такође је неопходно направити функционалну анализу и пројектовати радне и образовне профиле.

6. НАЧЕЛА НА КОЈИМА СЕ ТЕМЕЉЕ ПРОМЕНЕ

Поштујући међународне критеријуме квалитета, ефикасности, економичности, временске актуелности и поузданости продукције полицијског кадра (изградња личног интегритета и капацитета), с циљем елиминације садашњих развојних ограничења и одрживости будућих решења, дефинисана су начела на којима ће се темељити промене и пројектовати нова решења:

А. Начела ефикасности и одрживости

- едукативна и истраживачка ефикасност институције;
- економска ефикасност институције;
- кадровска ефикасност институције;
- управљачка ефикасност институције;
- континуирани развој квалитета образовања;

- непрекидни развој метода учења, мотивације и способности за самостално учење;
- паралелни ток реформе (промена) и модернизације.

Б. Начела компатибилности и компарабилности

- институционална повезаност полицијског истраживачко-образовног система са системом образовања у Србији;
- институционална повезаност полицијског истраживачко-образовног система Србије са европским едукативним и истраживачким полицијским институцијама;
- програмска хармонизација високог полицијског образовања са европским бодовним ЕЦТС системом.

Ц. Начела научности, степеновања и флексибилности

- системски приступ и коришћење савремене научноистраживачке методологије у пројектовању система полицијске едукације;
- степеновање основне полицијске едукације;
- вишемодулски степенован систем образовања – струковне и академске студије;
- дефинисање радних профила коришћењем одговарајуће научне методологије као основ прилагођавања тржишту и потребама МУП-а;
- дефинисање образовних профила коришћењем одговарајуће научне методологије као одговор на друштвене захтеве и потребе МУП-а;
- коришћење научно верификоване методологије за дефинисање наставних и студијских програма;
- усмеравање и специјализације током трајања студија;
- вертикална и хоризонтална проходност образовног система.

Д. Начела минимума знања за изградњу личног капацитета и интегритета полицијских кадрова различитог усмерења

- програмирање едукационих садржаја тако да студентима и полазницима дају знања о друштвеном и правном оквиру деловања полиције, као и о примени закона;
- знања о полицијским институцијама и њиховим односима са друштвеним окружењем, кадровима (полицијска култура, антрополошка и социјална компетентност и лични интегритет кадрова) и ефектима њиховог рада;
- знања о пословима и технологији рада полиције;
- знања о савременим информационим и технолошким средствима рада;
- знања из информатике и криминалистичке технике;
- знања о управљању полицијским пословима, организацијом, организационим понашањем, ресурсима, кадровима и операцијама;
- знања о класичном, организованом, економском, информационом и еколошком криминалу;
- знања о етиологији и феноменологији криминала;
- знања о контроли криминала;
- знања о психолошким, психопатолошким, патолошким, и социолошким карактеристикама извршиоца кривичних дела;
- знања о карактеристикама и карактеру података;
- знања о методама прикупљања, анализи и презентацији криминалистичких и обавештајних података;
- знања о планирању, реализацији и контроли операција и анализи ефеката њихове реализације применом одговарајућих тактика и метода;
- знања о људским правима;
- знања о полицијској етици;
- знања о деонтологији;
- знања о међуетничким односима;
- знања о насиљу у породици;
- знања о односима са јавношћу;
- знања о мирном решавању конфликта.

Е. Начела управљања квалитетом

- развити методе и стандарде вредновања стечених знања и повезати их са напредовањем у каријери;
- развити стандарде вредновања едукационог процеса;
- усавршити стандарде вредновања научноистраживачког и наставног рада истраживача и наставника;
- развити стандарде вредновања уџбеничке литературе;
- усавршити адекватне моделе управљања квалитетом едукације и истраживачког рада;
- евалуирати пројектована решења;
- изабрати најкомпетентније наставнонаучне кадрове из полицијске образовно-истраживачке институције да управљају имплементацијом и евалуацијом пројектованих решења.

7. НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ РАД

У свету се све више средстава одваја за истраживања полицијских, безбедносних и криминалистичких феномена. Тамо где је већ развијена одговарајућа истраживачка методологија и постигнуто довољно знања, у будућности ће се наставити на његовом продубљивању и радиће се и на:

- стратешким питањима развоја полиције;
- организационим питањима полиције;
- новим технологијама полицијског рада;
- фундаменталном истраживању свих видова криминала;
- истраживањима из домена форензичких наука;
- оперативном планирању и развоју оперативних стратегија;
- развоју нових аналитичких метода;
- развоју нових метода и техника за борбу против свих видова криминала;
- развоју нових метода у дијагностификовању трагова;
- развоју нових метода у вођењу криминалистичких истрага;
- развоју нових метода везаних за рад свих видова униформисане полиције;
- развоју едукативних и тренажних метода;
- валоризацији примене метода у различитим доменима рада полиције;
- развоју модела за превентивни рад полиције;
- менаџменту у полицији (кадрови, ресурси, операције, кризне ситуације, управљачки софтвер итд);
- социјалној и антрополошкој компетентности полицајаца.

С обзиром на то да и у науци желимо интеграције у европски научни простор, наведене области и теме њиховог истраживања требало би да представљају изазов за развој наше науке и планирање истраживачког рада у будућих десет година.

Научни рад наставника ће се вредновати у складу са општеприхваћеним универзитетским критеријумима.

8. НОРМАТИВНА РЕШЕЊА И СТАНДАРДИ

8.1. Нормативно уређење обуке и образовања

У току 2006. године припремиће се подзаконски акти којима ће се ближе уредити систем обуке и образовања, а посебно:

- Правилник о стручном оспособљавању и усавршавању (обуци) припадника МУП-а и о накнадама за извођење обуке;
- Правилник о програму, поступку и начину стручног оспособљавања приправника и полагању стручног испита;

- Правилник о правима, обавезама и одговорностима полазника стручног оспособљавања и усавршавања;
- Упутство о критеријумима по којима ће се вршити избор кандидата за полазнике стручног оспособљавања;
- Одлука Владе РС о оснивању високошколске установе за остваривање студијских програма за потребе полицијског образовања (високе школе или факултета);
- Уредба Владе о условима и начину остваривања студијских програма за потребе МУП-а, о положају наставника и студената, у погледу особености везаних за циљеве и природу полицијског образовања;
- Статут високошколске установе;
- Правилник о систематизацији радних места у високошколској установи;
- Споразум Владе и универзитета о укључивању високошколске установе у универзитет;
- Споразум МУП-а и високошколске установе о сарадњи и функционалним везама.

8.2. Стандарди за селекцију студената и полазника обуке

До краја 2006. године утврдиће се нови стандарди, критеријуми и процедуре селекције студената (до краја године) и полазника обуке (до маја 2006. године), а у складу са европском праксом и нашим потребама.

8.3. Стандарди за обуку и образовање

До краја 2007. године биће дефинисани и примењени стандарди за обуку у погледу неопходне инфраструктуре и опреме у различитим центрима за обуку, стандарди за инструкторе, тренере и менторе, стандарди за наставне планове и програме, стандарди провере знања и вештина, давања и продужавања лиценци за полицајце различитих специјалности итд.

На рад високошколске установе примењиваће се стандарди који су дефинисани у Закону о високом образовању.

9. ПРОГРАМСКА РЕШЕЊА ОБУКЕ И ОБРАЗОВАЊА

Програм основне полицијске обуке ће бити урађен до септембра 2006. године. У процесу израде (који је започео почетком 2005. године) учествују наставници СШУП (који раде у тимовима), експерти ОЕБС-а, представници Управе полиције, али и други корисници полицијских услуга.

Програми основне специјалистичке обуке полицијских службеника (улазна обука за поједине линије рада) биће иновирани у току 2006. године, а у току 2007. године ће бити пројектовани нови програми који ће се заснивати на новом програму основне полицијске обуке и бити урађени по савременој методологији (као и програми основне полицијске обуке).

Остали програми обуке биће припремани у складу са потребама појединих линија рада.

Започет је рад на унапређењу програма стручног усавршавања (на радном месту). У 2006. години реализоваће се унапређени програм (прва фаза у преласку на нови модел), а у 2007. години овај програм ће бити прилагођен новом концепту. До тада ће бити припремљено довољно инструктора који ће бити носиоци ове обуке.

После сваке генерације радиће се стручна евалуација и иновирати програми основне полицијске и других видова обуке.

Студијски програми за струковне и академске студије првог и другог степена⁷ биће пројектовани на основу верификованих научноистраживачких пројеката, по савременој методологији израде курикулума, у току 2006. године, а најдаље до почетка априла 2006.

⁷ Према Закону о високом образовању (члан 25) постоје студије првог степена (основне академске студије и основне струковне студије) и студије другог степена (дипломске академске студије – мастер, специјалистичке струковне студије и специјалистичке академске студије).

У имплементацији програмских решења учествовали би сви наставници високошколске установе, тренери, инструктори и ментори. Непрекидно ће се вршити евалуација програмских решења тако да се добију стабилни програми до 2010. године.

10. ПРОЦЕНА ОПРАВДАНОСТИ И ИЗВОДЉИВОСТИ РЕФОРМИ

У овом поглављу биће идентификовани партнери и услови који се морају испунити да би се могла остварити институционална и курикуларна реформа система обуке и образовања, у складу са потребама и могућностима наше државе и стандардима Европске Уније.

10.1. Процена оправданости реформе система обуке и образовања

Основни друштвени, државни и интерес МУП-а јесте, да се успостави систем обуке и образовања који ће бити: економски и организационо ефикасан, сазнајно курикуларно флексибилан, окренут универзитетском образовању, конституисан у складу са трендом полицијског образовања у свету, отворен и оријентисан према интерној и екстерној контроли и сталном развоју, уклопљен у цивилно друштво са стварањем проактивне професионалне културе полицајаца засноване на новом вредносном систему.

Посебан интерес друштва је да се уместо селекције међу ученицима основних школа, врши селекција одраслих и пунолетних људи који су завршили одговарајуће средње школе и испуњавају остале услове прописане законом. Успостављањем основне полицијске обуке, уместо средњег образовања (СШУП) смањиће се време обуке, растеретити обука и раздвојити од средњег образовања, боље повезати обука са полицијском праксом и повећати квалитет обуке.

Успостављање и стални развој процеса стручног оспособљавања и усавршавања чији носилац ће бити полицијски службеници са лиценцама инструктора, тренера и ментора, унапредиће обуку, рад полиције и МУП-а.

Интеграцијом ПА и ВШУП објединиће се кадровски, просторни, инфраструктурни и други потенцијали и тиме смањити трошкови студирања, а повећати квалитет. Научно пројековање курикулума и специјализације обезбедиће ефикасну реализацију квалитетних студијских програма који ће се стално евалуирати и прилагођавати потребама.

10.2. Процена изводљивости реформе система обуке и образовања

Трансформација СШУП се може остварити само ако се припреме квалитетни програми, темељно реконструише инфраструктура и обезбеди квалитетна опрема и наставна средства, а посебно обезбеди квалитетно обучен и мотивисан кадар у Центру за основну полицијску обуку и у станицама полиције.

За квалитетну реконструкцију инфраструктуре у С. Каменици неопходно је обезбедити финансијска средства⁸, као и да се просторије испразне у периоду од око три месеца (оптимално је да то буде у току летњег распуста од маја до септембра 2006.). На захтев ОЕБС-а припремљен је идејни пројекат, а у току је и израда главног пројекта реконструкције.

Прелазак са средњег образовања на обуку захтеваће да се у првој фази (до августа 2009. године) обезбеди паралелно одвијање два процеса: обука по новом концепту и завршавање средњошколског програма. Ово може подразумевати и да се део наставе или обуке реализује изван просторија у С. Каменици.

Нови програм обуке захтева детаљно планирање будућег статуса свих запослених у СШУП: највећи број наставника ће бити обучен за основну полицијску обуку одраслих или за обуку тренера, ментора и инструктора, већина запослених у логистици ће имати сличну функцију у новој организацији

⁸ Прелиминарне процене око 2,6 милиона евра.

Центра за основну полицијску обуку, а евентуално преостали радници ће бити распоређени у друге организационе јединице МУП-а, у складу са степеном стручне спреме и радном способношћу.

За успостављање осталих видова обуке неопходно је, на основу аналитичког сагледавања потреба, пројектовати нове курикулуме и мрежу центара за обуку. То ће захтевати обезбеђење просторних и других потенцијала на терену, односно одређених финансијских средстава. Оптимално би било да се за ове потребе обезбеде постојећи капацитети као што су војни објекти који се не користе.

С обзиром да ПА нема своје просторије, седиште будуће самосталне високошколске установе биће у Улици Цара Душана 196, у Земуну (простор ВШУП). Интеграција ВШУП и ПА и успостављање савремене наставе захтева обезбеђење додатних просторних и инфраструктурних капацитета, знатна улагања у опрему и наставна средства, као и реконструкцију и осавремењивање постојећих капацитета. Оптимално би било да се за ове потребе обезбеди простор војних објеката у непосредној близини ВШУП (касарна у којој су, тренутно, смештене породице избеглих војних лица).

Оснивање нове високошколске установе може изазвати проблеме у функционисању ВШУП и ПА. Наиме, промена статуса запослених, а посебно наставног особља може изазвати значајан одлив кадрова, а посебно ако оснивачким актом не буду довољно заштићени. Зато је неопходно веома обазриво припремити оснивачки акт, тако да он обезбеди очување правног континуитета ВШУП и ПА (као правних претходника) и самосталне високошколске установе (као универзалног правног следбеника). Оснивачки акт, такође, мора обезбедити наставак остваривања постојећих наставних планова и програма ВШУП и ПА, квалитетно успостављање нових студијских програма, правну сигурност наставника и других запослених. Ово се може обезбедити уколико се нова установа оснује обједињавањем ВШУП и ПА на следећи начин:

- нова установа је потпуни правни следбеник ПА и ВШУП (преузима сва њихова права, обавезе и одговорности), с тим што ће, претходно, МУП и ПА измирити све доспеле и преузете обавезе;
- поред остваривања студијског програма за потребе полицијског образовања (у складу са чланом 40. Закона о високом образовању), нова установа је дужна да омогући завршавање студија студентима по започетим наставним плановима и програмима и правилима студирања у ВШУП и ПА, у Законом предвиђеном року⁹;
- нова установа преузима на коришћење сву инфраструктуру, имовину, опрему и архиву ПА и ВШУП;
- нова установа и МУП ће запослене са ВШУП и ПА, у складу са њиховом стручном спремом и потребама, распоредити на одговарајућа радна места, односно преузети;
- рад нове установе ће се финансирати у складу са Законом о високом образовању, а МУП ће материјално и организационо подржавати и омогућавати спровођење студијских програма за потребе полицијског образовања;
- на високошколској установи ће се организовати научноистраживачки рад у области криминалистике, безбедности и полицијских послова, као и у другим областима за потребе МУП-а и других корисника.

На описани начин ће се остварити пуно усаглашавање са образовним системом у Србији.

У периоду до завршетка школовања студената који су уписани у ПА и ВШУП (крај 2011. године), паралелно са новим студијским програмима, у оквиру нове високошколске установе, реализоваће се и два постојећа наставна програма. Ово ће изазвати повећане просторне захтеве, оптерећење наставника и логистике и проблеме организације посла. Део додатних простора може се обезбедити реконструкцијом постојећег студентског дома ВШУП-а, што ће захтевати мања финансијска улагања и смештај свих студената у студентске домове у граду (заједно са другим студентима Београдског универзитета). Међутим, трајно решење би се могло обезбедити изградњом и опремањем нових објеката на простору касарне преко пута ВШУП или на други начин (што ће захтевати значајна финансијска улагања), у сарадњи са другим надлежним државним органима.

⁹ Високошколска установа својим општим актом мора за студенте уписане на школовање до ступања на снагу Закона о високом образовању, утврдити начин и поступак остваривања права да наставе започете студије по новом студијском програму. (члан 123. Закона о високом образовању).

Нови студијски програми ће захтевати детаљно сагледавање евентуалних кадровских проблема, а посебно планирање будућег статуса свих запослених у ВШУП и ПА: наставници и сарадници у настави ће наставити да реализују наставу по дефинисаним студијским програмима (постојећи наставни планови ПА и ВШУП, односно нови студијски програми) на новој високошколској установи, део ваннаставног особља ће имати сличну функцију у новој високошколској установи, а преостали запослени ће бити преузети, односно распоређени у организационе јединице МУП-а, у складу са степеном стручне спреме, радном способношћу и потребама.

10.3. Динамика реализације

На основу усвојене стратегије пројектоваће се процес реформе и дефинисати детаљан динамички план, носиоци и одговорности за реализацију свих мера и активности. Међутим, неопходно је да се у току школске 2005/06. године реализују све активности и покрене процес акредитације нове високошколске установе. Посебно се мора имати у виду законска обавеза ВШУП-а да у одређеном року поднесе захтев за акредитацију¹⁰, као и обавеза ПА да се акредитује у истом року како не би остала изван процеса реформе.

У Београду, 15. децембра 2005. године

¹⁰ “Више школе дужне су да поднесу захтев за издавање дозволе за рад у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона” (члан 119, Закона о високом образовању), а све високошколске установе су дужне да поднесу захтев за акредитацију у одређеном року.

Прилог 1: Уводне напомене у вези начина припреме стратегије

Активности на изради Стратегије, у које је био укључен велики број домаћих и страних експерата, **практично трају од 2000. године**. У дефинисању и почетној реализацији пројектног задатка овог документа учествовали су представници МУП-а Р Србије и њених образовних установа (Више и Средње школе унутрашњих послова) и Полицијске академије. У периоду од 2001. до 2005. године реализовано је више стручних расправа и припремљено неколико различитих докумената који су значајни за дефинисање праваца реформе полицијског школства. Посебно су значајни: *Извештај о раду полиције у СРЈ* [Монк, Р., 2001], *Извештај о процени стања људских права, етике и стандарда полицијског функционисања у СРЈ, Србији и Црној Гори* [Слејтер, Ц., 2001], *Документ визије за реформу, кадровска питања и образовање* [Кешетовић, Ж., Илић, П. и др. 2003], *Полицијске реформе репорт* [Давнес, М., 2004], *Наставак реформе полицијског школства - мере и активности* [Липовац, К. и Милошевић М. 2005], *Округли сто о реформи полицијског школства* (Београд, 2004.) и *Округли сто: Нови модел школовања основног полицијског кадра* [С. Каменица, 2005].

У протеклом периоду вршена је и жива размена искустава са представницима европских полицијских образовних установа, прикупљено доста литературе и објављено мноштво радова на ову тему.

У складу са закључцима округлих столова и других стручних скупова, у седишту МУП-а је, крајем 2004. године, формирана **Управа за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку**. Основни задаци Управе везани су за успостављање и стално унапређивање реформских процеса у области образовања и обуке.

Дефинисана су **три правца реформе:**

- **припрема и доношење стратегије;**
- **нормативно уређење ове области;**
- **припрема и стални развој наставних планова и програма.**

У том смислу, министар унутрашњих послова је, у фебруару 2005. године, формирао три радне групе које су одмах започеле своје активности.

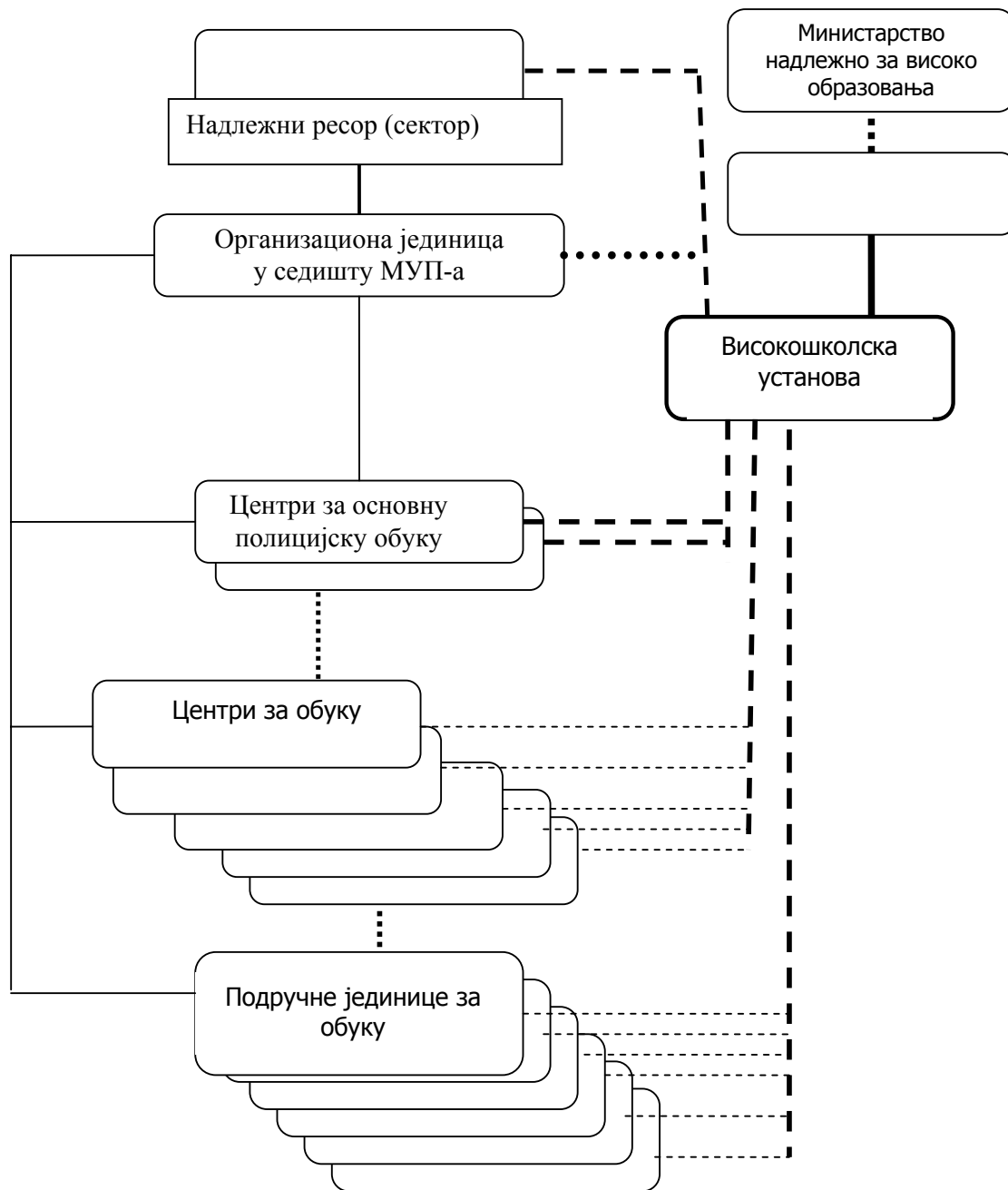
Радна група за израду Стратегије развоја полицијског школства РС, након темељног рада и исцрпних консултација, понудила је радну верзију овог документа која је достављена на мишљење организационим јединицама у седишту МУП-а. По укључивању примедба образовних и других организационих јединица Министарства, уважавајући препоруке и сугестије експерата ОЕБС-а и Савета Европе, сачињена је ова верзија стратегије која, уз законску регулативу (Закон о високом образовању и Закон о полицији) представља основ и оквир за даље активности на реформи полицијског школства.

При изради прве верзије стратегије развоја полицијског школства кренуло се од препорука и оцена ОЕБС-а и Савета Европе, Документа визије за реформу МУП-а Србије који је сачинио експертски тим у оквиру пројекта са Данским институтом за људска права, докумената који дефинишу Болоњски процес и радова који говоре о правцима промена у Европском полицијском образовању. Посебно се водило рачуна да реформска решења у стратегији буду усклађена са реформским решењима која се односе на државну управу и универзитет, стварањем образовног система који ће продуковати квалитетан и професионалан кадар, способан да подржи сервисни модел организације полиције и заснован на радној ефикасности, европским стандардима и поштовању људских права. Дакле, настојало се да се створи одржив систем са јасно дефинисаним интегритетом и капацитетом који омогућава стални развој.

У изради Стратегије, била је ангажована **Радна група** образована Решењем министра број 1283/05-1 од 7. фебруара 2005. године:

- **председник Радне групе:** потпуковник проф. др **Крсто Липовац**, начелник Управе за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку,
- **заменик председника Радне групе:** проф. др **Миленко Милошевић**
- **чланови Радне групе:**
- проф. др **Драгољуб Кавран**, председник Управног одбора Полицијске академије,
- мајор **Милорад Годоровић**, секретар Министарства,
- мајор **Гордана Јековић**, помоћник начелника Ресора финансија, кадрова, заједничких и техничких послова,
- генерал-мајор **Миливој Мирков**, самостални вршилац послова безбедности у Ресору јавне безбедности МУП РС,
- пуковник проф. др **Владимир Кривокапић**, декан Полицијске академије,
- потпуковник проф. др **Божидар Бановић**, в.д. директора Више школе унутрашњих послова,
- пуковник **Драгић Јосифовић**, директор Средње школе унутрашњих послова,
- пуковник **Љубиша Жарковић**, начелник Тренинг центра,
- пуковник **Мијодраг Гутић**, заменик начелника Управе криминалистичке полиције МУП РС,
- пуковник мр **Благоје Милинић**, помоћник начелника Управе саобраћајне полиције МУП РС,
- проф. др **Желимир Кешетовић**,
- пуковник Аца Јевросимов, послови унапређења функционисања и организације јединица полиције Управе полиције МУП РС,
- потпуковник **Александар Вељковић**, начелник Одељења за нормативно-правне послове,
- **Светлана Славица**, руководилац Групе за јавне службе у Републичком секретаријату за законодавство.

Прилог 2: Систем обуке и образовања за потребе полиције

Прилог 3: Смернице за израду програма основне и специјалистичке полицијске обуке

а) Основна полицијска обука

Компетентност полицајаца у познавању и примени закона (саобраћај, казне, прекршаји, казнена процедура, криминал, криминална процедура).

Социјална и антрополошка компетентност и лични интегритет полицајаца (Тактике полицијског наступа; Односи и комуникације са јавношћу; Реторика; Психологија – теорије комуникација и конфликта; Полицијска етика и људска права; Деонтологија; Специјално физичко образовање; страни језици).

Основна полицијска компетентност (Управноправно и административно знање; Одржавање јавног реда и мира; Основи контроле и регулисања саобраћаја; Криминалистика; Полицијска информатика; Коришћење средстава принуде; Судска медицина и прва помоћ; Коришћење савремених техничких средстава; Практично полицијско гађање).

Компетентност у познавању методологија рада полиције (Полицијске процедуре; Методе прикупљања обавештења; Методе рада у локалној заједници; Проблемски оријентисан рад полиције; Основи патролне и позорничке делатности; Методе превентивног рада полиције).

б) Специјалистичка обука по усмерењима

Полиција опште надлежности

Превентивни и проблемски усмерен рад на безбедносном сектору; послови дежурства; обезбеђење јавних скупова; пратња возова; школски полицајац; вођа сектора – командир полицијског одељења; водич службених паса; коњаник; обезбеђење вредности; видео надзор лица и објеката; опсервирање и прикупљање обавештења; примена средстава и опреме полиције; позорничка и патролна делатност; решавање конфликтних ситуација; вештина комуникације; сервисни (социјално услужни, управни и административни) рад полиције; обезбеђење лица места догађаја; итд.

Саобраћајна полиција

Индикатори безбедности саобраћаја; Контрола саобраћаја; Интервентно регулисање саобраћаја; Примена уређаја у контроли саобраћаја; Увиђај саобраћајне незгоде; Контрола и обезбеђење посебних превоза; Саобраћајна обезбеђења; Саобраћајна трауматологија; Саобраћајно технички послови везани за безбедност саобраћаја; Превентивно-пропагандни послови безбедности саобраћаја итд.

Гранична полиција

Гранични послови и прекогранични криминал; Технологија рада пограничне полиције (Обезбеђење државне границе; Контрола граничних прелаза; Технике прикупљања обавештајних сазнања специфичних за обезбеђење државне границе; Савремена средства и системи обезбеђења).

Интервентна и специјална полиција и жандармерија

Технологија рада интервентних, специјалних и жандармеријских јединица; Обезбеђење масовних и спортских скупова; Интервенције у јавним нередима; Тероризам, Кризне ситуације и њихова контрола (Контрола масе, Преговарање са таоцима, Психолошке интервенције у кризним ситуацијама, Тактике специјалних и жандармеријских јединица, Рад у групи, Доношење одлука, Вођење паса); Прављење акционих тимова; Управљање стресом; Теорија тренинга.

Криминалистичка полиција

Знања потребна за рад криминалистичког техничара, криминалистичког оперативца и оперативца за противдиверзиону заштиту, а посебно криминалистичка обрада лица места, прикупљање и обрада података за потребе расветљавања кривичних дела итд.

Обезбеђење

Технологија рада обезбеђења; Обезбеђење личности; Обезбеђење објеката; Управљање стресом; Теорија тренинга припадника обезбеђења.

Менаџмент

Основе полицијског менаџмента (Концепт управљања, Концепт одговорности и улога старешина у организацији полиције, Мотивацији и обучавању радника итд.)